

Koalicja
Sprawiedliwego
Handlu

Polski Instytut
Praw Człowieka
i Biznesu

Warszawa, 01 lutego 2016 r.

Pan Mariusz Haładyj
Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rozwoju

Temat: Uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z toczącymi się konsultacjami publicznymi dotyczącymi projektu ustawy o zmianie ustawy - Prawo zamówień publicznych **przekazujemy stanowiące załącznik nr 1 do niniejszego pisma uwagi i rekomendacje podpisanych poniżej organizacji pozarządowych.**

Prace nad zmianami w Prawie zamówień publicznych stanowią okazję do wprowadzenia rozwiązań sprzyjających stosowaniu w większym stopniu Zrównoważonych Zamówień Publicznych (ZZP), zgodnie z duchem dyrektywy 2014/24/UE. Rozwiązania te mogą jednocześnie wesprzeć realizację zobowiązań wynikających z ratyfikowanych przez Polskę umów międzynarodowych w zakresie praw człowieka, w tym praw pracowniczych, oraz realizację Wytocznych ONZ dot. Biznesu i Praw Człowieka w części skierowanej do administracji publicznej (w szczególności Wytocznej nr 6 odnoszącej się do zamówień publicznych). Jest to szczególnie istotne jeśli uwzględnimy podjęcie przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych prac nad wypracowaniem Krajowego Planu Działań w obszarze biznesu i praw człowieka wdrażającego ww. Wytoczne ONZ w Polsce.

Zważywszy na istotną rolę zamówień publicznych jako pozostającego w gestii państwa narzędzia wspierającego realizację innych polityk i celów, jak również zobowiązań wynikających z ratyfikowanych umów międzynarodowych w zakresie praw człowieka, ustawa powinna w większym stopniu uwzględniać rozwiązania sprzyjające stosowaniu zarówno środowiskowo, jak i społecznie, zrównoważonych zamówień publicznych. Powinna także w większym stopniu kłaść nacisk na uwzględnianie kwestii poszanowania praw człowieka, kwestii społecznych i ochrony środowiska w całym łańcuchu dostaw. **Ze względu na globalny wymiar gospodarki oraz łańcuchów produkcji i dostaw, istotne jest aby ustawodawca przewidział rozwiązania prawne pozwalające zapewnić, że produkty, które trafiają do polskich instytucji zamawiających były wytwarzane z zachowaniem podstawowych praw człowieka, w tym praw pracowniczych i socjalnych, niezależnie od struktury i lokalizacji łańcuchów dostaw wykonawców i podwykonawców, a nie tylko wtedy, kiedy są wytwarzane w całości na terenie Polski.**

Zwracamy również szczególną uwagę na potrzebę podjęcia działań mających na celu wsparcie realizacji ZZP, w tym m.in. publikację aktów normatywnych niższego rzędu, zaleceń i dobrych praktyk oraz prowadzenie innych działań edukacyjnych i upowszechniających w kierunku stosowania ZZP.

Polecamy uwadze także rekomendacje opracowane przez Institute for Human Rights and Business (Załącznik nr 2 - Protecting Rights by Purchasing Right), które wskazują w jaki sposób Państwo może wykorzystać wdrożenie dyrektyw dot. zamówień publicznych do poprawy stopnia wywiązywania się ze swoich zobowiązań dotyczących zapewnienia poszanowania praw człowieka wynikających z ratyfikowanych umów międzynarodowych.

Ze swojej strony deklarujemy gotowość do współpracy w toku dalszych prac nad projektem zmian u ustawie, jak również na etapie ich wdrażania.

Osoby do kontaktu w sprawie niniejszego stanowiska to Agnieszka Deja (Fundacja Kupuj Odpowiedzialnie, agnieszkadeja@ekonsument.pl, tel. 608 403 408) oraz Beata Faracik (Polski Instytut Praw Człowieka i Biznesu, beata.faracik@pihrb.org, tel. 503 111 721).

Z wyrazami szacunku,

Joanna Szabuńko, Fundacja Kupuj Odpowiedzialnie

Andrzej Żwawa, Fundacja „Koalicja Sprawiedliwego Handlu” – Fairtrade Polska

Beata Faracik, Polski Instytut Praw Człowieka i Biznesu

Tadeusz Makulski, Polskie Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu

Cezary Miżejewski, Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych, Wspólnota Robocza Związku Organizacji Socjalnych WRZOS

UWAGI I PROPOZYCJE ZAPISÓW W PROJEKCIE USTAWY O ZMIANIE USTAWY – PRAWO ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

art. w ustawie	Zapis aktualny	Proponowany zapis	uzasadnienie
art. 2		dodać definicję ustawową: Łańcuch produkcji i dostaw – sekwencja działań lub stron dostarczających produkty lub usługi dla organizacji	Łańcuch produkcji i dostaw jest określeniem uzupełniającym do „cyklu życia”, gdyż uwzględnia tak ważny aspekt jak sposób wytworzenia i dostarczanie produktu bądź usługi do Zamawiającego. Definicja łańcucha produkcji i dostaw jest zgodna z definicją zawartą w PN-ISO 26000 „wytyczne dotyczące społecznej odpowiedzialności”.
art. 22 ust. 2 pkt. 2	ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie: 2) innych osób defaworyzowanych, <u>w tym osób bezrobotnych, osób pozbawionych wolności, osób zwalnianych z zakładów karnych, mających trudności w integracji ze środowiskiem, osób z zaburzeniami psychicznymi, osób bezdomnych, uchodźców, osób do 30 roku życia oraz po ukończeniu 50 roku życia, posiadających status osoby poszukującej pracy, bez zatrudnienia, osób będących członkami mniejszości</u>	zastąpić zapisem 2) innych osób defaworyzowanych, <u>w tym osób o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 94, poz. 651 z późn. zm.), osób pozbawionych wolności, oraz osób będących członkami mniejszości znajdującej się w niekorzystnej sytuacji, w szczególności osób będących członkami mniejszości narodowych i etnicznych zgodnie z przepisami o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym lub grup w inny sposób społecznie marginalizowanych."</u>	Nowa propozycja jest bardziej precyzyjna i odwołuje się do konkretnych przepisów np. definicji bezrobotnego, niepełnosprawnego, bezdomnego - wszystko określa zapis ustawy o spółdzielniach socjalnych - nie zmieniając wymowy merytorycznej brzmienia zapisu.

	znajdującej się w niekorzystnej sytuacji, w szczególności osób będących członkami mniejszości narodowych i etnicznych zgodnie z przepisami o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym lub grup w inny sposób społecznie marginalizowanych.		
art. 24 ust. 2		dodać pkt. 8 w brzmieniu: Wykonawców wobec, których wydano wyrok dot. przestępstw związanych z wykorzystywaniem pracy dzieci	Zapis ten jest zgodny z art. 57 ust. 1 f) Dyrektywy 2014/24/UE z dn. 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych
art. 29 ust. 3a, pkt. 2 lit e	określonego opakowania i oznakowania	określonego opakowania, etykiety	W art. 2 projektu ustawy wprowadzono definicję "etykiety". W projekcie ustawy zmieniającej ustawę nie użyto w zakresie wprowadzanych zmian określenia „etykiety”. Dla zachowania przejrzystości i spójności ustawy niezbędne jest ujednoczenie stosowanego w nim słownictwa. Określenie, słowo: „etykiety” jest spójne z zapisami art. 43 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady Europy 2014/24/UE z dn. 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylającą dyrektywę 2004/18/WE.
art. 29	po art. 29 dodaje się ust. 5 w brzmieniu: "5. Jeżeli przedmiot zamówienia na usługi lub roboty budowlane obejmuje wykonywanie pracy określonej w art. 22 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1976 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 1066, z późn. zm.1), zamawiający wymaga, aby	Po art. 29 dodać art. 29a w brzmieniu: Jeżeli przedmiot zamówienia na usługi lub roboty budowlane obejmuje wykonywanie pracy określonej w art. 22 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1976 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 1066, z późn. zm.1), zamawiający wymaga, aby osoby wykonujące czynności przy realizacji zamówienia były zatrudnione przez wykonawcę lub podwykonawcę na	Zapis, który znalazł się w projekcie ustawy o zmianie ustawy dotyczący dodania po art. 29 ust. 5 wskazuje, że Zamawiający może w opisie zamówienia dot. wykonywania pracy określonej w art. 22 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1976 r. – Kodeks pracy wymagać zatrudnienia osób wykonujących czynności przy realizacji zamówienia na podst. umowy o pracę. Tym samym pozostawiono dobrowolność w tej kwestii. Zgodnie z obowiązującymi zapisami, przywołanego art. 22 § 1 Kodeksu pracy, wymagania dotyczące ww. zatrudnienia na podst. umowy o pracę są obligatoryjne

	osoby wykonujące czynności przy realizacji zamówienia były zatrudnione przez wykonawcę lub podwykonawcę na podstawie umowy o pracę.";	podstawie umowy o pracę. Natomiast dodany w projekcie ustawy o zmianie ustawy art. 29a należy wskazać jako art. 29b.	dla każdego pracodawcy w przypadku gdy wykonywanie pracy oparte jest o wskazane w art. 22 §1 warunki odnoszące się do nawiązania stosunku pracy (pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem). Tym samym, aby wzmocnić zapisy ustawy PZP w zakresie przestrzegania prawa pracy przy realizacji zamówień publicznych należy proponowany zapis ująć jako oddzielny artykuł, a nie ustęp w art. 29.
art. 29 ust. 4		dodać pkt. 5 (wyliczenie 5) w brzmieniu: podejmowania stosownych środków w celu zapewnienia na etapie realizacji zamówienia publicznego przestrzegania przez wybranego wykonawcę oraz podwykonawców, jak również w całym łańcuchu produkcji i dostaw przepisów prawa ochrony środowiska, prawa socjalnego i prawa pracy, ustanowionych w przepisach unijnych, polskich, układach zbiorowych bądź w przepisach międzynarodowego prawa ochrony środowiska, międzynarodowego prawa socjalnego i międzynarodowego prawa pracy wymienionych w załączniku I, w szczególności w klauzulach umownych zawiera stosowne zobowiązania wykonawcy do przestrzegania ww. przepisów prawa oraz określa sankcje w przypadku stwierdzenia nieprzestrzegania wskazanych zobowiązań.	Proponowany zapis wynika z art. 18 ust. 2 Dyrektywy 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r.. Państwa członkowskie są zobowiązane do podejmowania stosownych środków służących zapewnieniu, by przy realizacji zamówień publicznych wykonawcy przestrzegali przywołane obowiązki. Przywołany proponowany załącznik I powinien obejmować co najmniej te międzynarodowe konwencje w zakresie prawa socjalnego i prawa ochrony środowiska, które zostały wskazane w Załączniku X do Dyrektywy 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, tj.: <ul style="list-style-type: none"> • Konwencja MOP nr 87 dotycząca wolności związkowej i ochrony praw związkowych, • Konwencja MOP nr 98 dotycząca stosowania zasad prawa organizowania się i rokowań zbiorowych, • Konwencja MOP nr 29 dotycząca pracy przymusowej lub obowiązkowej, • Konwencja MOP nr 105 dotycząca zniesienia pracy przymusowej, • Konwencja MOP nr 138 dotycząca najniższego

			<p>wieku dopuszczenia do zatrudnienia,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konwencja MOP nr 111 dotycząca dyskryminacji w zakresie zatrudnienia i wykonywania zawodu, • Konwencja MOP nr 100 dotycząca jednakowego wynagrodzenia dla pracujących mężczyzn i kobiet za pracę jednakowej wartości, • Konwencja MOP nr 182 dotycząca zakazu i natychmiastowych działań na rzecz eliminowania najgorszych form pracy dzieci, • Konwencja wiedeńska o ochronie warstwy ozonowej oraz Protokół montrealski w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową, • Konwencja bazylejska o kontroli transgranicznego przemieszczania i usuwania odpadów niebezpiecznych (konwencja bazylejska), • Konwencja sztokholmska w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych, • Konwencja w sprawie procedury zgody po uprzednim poinformowaniu w międzynarodowym handlu niektórymi niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i pestycydami (UNEP/FAO) (konwencja PIC), sporządzona w Rotterdamie dnia 10 września 1998 r., wraz z trzema protokołami regionalnymi.
art. 30aa ust. 1,	oznakowania są przyjmowane w drodze otwartej i przejrzystej procedury, w której mogą uczestniczyć wszystkie odpowiednie podmioty, w tym podmioty należące do administracji publicznej, konsumenci, partnerzy	etykiety są przyjmowane w drodze otwartej i przejrzystej procedury, w której mogą uczestniczyć wszystkie odpowiednie podmioty, w tym podmioty należące do administracji publicznej, konsumenci, partnerzy społeczni, producenci, dystrybutorzy oraz organizacje pozarządowe;	<p>Dla zachowania spójności przy stosowaniu określeń proponujemy zamienić słowo „oznakowania” na „etykiety” (zgodnie z wprowadzoną do słowniczka definicją pojęciową).</p> <p>Określenie, słowo: „etykiety” jest spójne z zapisami art. 43 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady Europy 2014/24/UE z dn. 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE.</p>

	społeczni, producenci, dystrybutorzy oraz organizacje pozarządowe;		
art. 91 ust. 2	<p>2. Kryteriami oceny ofert są cena, koszt i inne kryteria odnoszące się do przedmiotu zamówienia, w szczególności:</p> <p>1) jakość, w tym parametry techniczne, właściwości estetyczne i funkcjonalne,</p> <p>2) dostępność, projektowanie dla wszystkich użytkowników,</p> <p>3) aspekty społeczne, w tym integracja zawodowa i społeczna osób defaworyzowanych, o których mowa w art. 22 ust. 4, dostępność dla osób niepełnosprawnych, uwzględnianie potrzeb użytkowników, zaangażowanie i upodmiotowienie użytkowników,</p> <p>4) aspekty środowiskowe,</p> <p>5) aspekty innowacyjne,</p> <p>6) handel i jego warunki;</p> <p>7) organizacja, kwalifikacje i doświadczenie osób wyznaczonych do realizacji danego zamówienia publicznego, jeżeli te wymagania mogą mieć znaczący wpływ na poziom wykonania zamówienia publicznego, jeżeli jakość świadczenia zależy od osób</p>	<p>2. Kryteriami oceny ofert są cena zakupu, koszt użytkowania, w tym cyklu życia dostawy lub usługi, inne kryteria odnoszące się do przedmiotu zamówienia, w szczególności:</p> <p>1) jakość, w tym parametry techniczne, właściwości estetyczne i funkcjonalne,</p> <p>2) dostępność, projektowanie dla wszystkich użytkowników,</p> <p>3) aspekty społeczne, w tym integracja zawodowa i społeczna osób defaworyzowanych, o których mowa w art. 22 ust. 4, dostępność dla osób niepełnosprawnych, uwzględnianie potrzeb użytkowników, zaangażowanie i upodmiotowienie użytkowników</p> <p>3a) oddziaływania na społeczeństwo, w tym poszanowania praw człowieka, na każdym etapie cyklu życia dostawy lub usługi oraz w całym łańcuchu produkcji i dostaw</p> <p>4) aspekty środowiskowe,</p> <p>5) aspekty innowacyjne,</p> <p>6) handel i jego warunki;</p> <p>7) organizacja, kwalifikacje i doświadczenie osób wyznaczonych do realizacji danego zamówienia publicznego, jeżeli te wymagania mogą mieć znaczący wpływ na poziom wykonania zamówienia publicznego, jeżeli jakość świadczenia zależy od osób wykonujących świadczenia będące przedmiotem zamówienia publicznego.</p> <p>8) serwis posprzedażny oraz pomoc</p>	<p>Proponujemy do kryteriów oceny ofert dodać zapisy dot. oddziaływania na społeczeństwo, w tym szczególnie poszanowania praw człowieka. Aspekt ten jest szczególnie ważny w przypadku zakupów towarów pochodzących z krajów globalnego Południa. Dodatkowo w przypadku kryteriów oceny ofert nie powinny być pomijane zagadnienia związane z łańcuchem produkcji i dostaw oraz cyklu życia dostawy lub usługi – one także mają istotny wpływ na oddziaływanie na społeczeństwo (koszty społeczne), jak i na środowisko (koszty środowiskowe).</p>

	<p>wykonujących świadczenia będące przedmiotem zamówienia publicznego.</p> <p>8) serwis posprzedażny oraz pomoc techniczna, warunki dostawy, takie jak termin dostawy, sposób dostawy oraz czas dostawy lub okres realizacji.</p> <p>2a. Kryterium ceny może być zastosowane jako jedyne kryterium oceny ofert lub kryterium o wadze przekraczającej 40%, jeżeli przedmiot zamówienia ma ustalone standardy jakościowe, z zastrzeżeniem art. 76 ust. 2, a w przypadku zamawiających, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 i 2, jeżeli dodatkowo wykażą w załączniku do protokołu postępowania, w jaki sposób zostały uwzględnione w opisie przedmiotu zamówienia koszty cyklu życia."</p>	<p>techniczna, warunki dostawy, takie jak termin dostawy, sposób dostawy oraz czas dostawy lub okres realizacji.</p> <p>2a. Kryterium ceny może być zastosowane jako jedyne kryterium oceny ofert lub kryterium o wadze przekraczającej 40%, jeżeli przedmiot zamówienia ma ustalone standardy jakościowe, z zastrzeżeniem art. 76 ust. 2, a w przypadku zamawiających, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 i 2, jeżeli dodatkowo wykażą w załączniku do protokołu postępowania, w jaki sposób zostały uwzględnione w opisie przedmiotu zamówienia koszty cyklu życia dostawy lub usługi oraz w całym łańcuchu produkcji i dostaw"</p>	
art. 91aa	<p>Kryterium kosztu można określić z wykorzystaniem podejścia opartego na rachunku kosztów cyklu życia</p>	<p>Kryterium kosztu należy określić z wykorzystaniem podejścia opartego na rachunku kosztów cyklu życia dostawy lub usługi oraz kosztów w całym łańcuchu produkcji i dostaw</p>	<p>Kryteria kosztów powinny uwzględniać zagadnienia dot. rachunku kosztów cyklu życia dostawy lub usługi, ale także kosztów w całym łańcuchu produkcji i dostaw. Aspekty te są o tyle ważne, że uwzględniają całościowe koszty wytworzenia, eksploatacji i użytkowania, utylizacji, transportu oraz kosztów społecznych dot. np. zatrudniania, bądź wdrażania mechanizmów zapobiegających nadużyciom w sferze społecznej, w tym głównie zatrudnieniowej. Ich nie uwzględnienie jest równoważne z przyzwoleniem ze strony państwa na eksternalizację kosztów społecznych przez</p>

			przedsiębiorców a tym samym przerwaniem kosztów ponoszonych przez państwo w celu ich zniwelowania na budżet państwa (np. większe wydatki socjalne, zwiększone wydatki na opiekę zdrowotną osób u których w skutek złych warunków pracy rozwinęła się choroba zawodowa) a także podatników.
art. 12, str. 105 projektu ustawy	W przypadku przekroczenia lub zagrożenia przekroczenia przyjętego na dany rok budżetowy limitu wydatków określonego w ust. 1, stosuje się mechanizm korygujący polegający na zmniejszeniu wysokości kosztów realizacji zadań publicznych wykonywanych na rzecz obywateli, w szczególności przez: (...) 4) ograniczenie działalności Urzędu związanej z promocją zamówień zrównoważonych.	Proponujemy wykreślić pkt. 4 4) ograniczenie działalności Urzędu związanej z promocją zamówień zrównoważonych	Zrównoważone Zamówienia Publiczne są stosowane w Polsce na niewielką skalę (np. zielone zamówienia stanowią kilkanaście %, a społeczne - kilka %), w UE to ok. 30%. W związku z tym działania promocyjne prowadzone przez UZP dot. Zrównoważonych Zamówień Publicznych, a w szczególności szkolenia przybliżające urzędnikom administracji publicznej prawidłowy sposób stosowania klauzul społecznych, zielonych i innych rozwiązań składających się na zrównoważony charakter zamówienia, nie powinny podlegać zmniejszaniu.

Osoby do kontaktu w sprawie niniejszego stanowiska: Agnieszka Deja (Fundacja Kupuj Odpowiedzialnie, agnieszkadeja@konsument.pl tel. 608 403 408) oraz Beata Faracik (Polski Instytut Praw Człowieka i Biznesu, beata.faracik@pihrb.org, tel. 503 111 721).